

κόρες σου παραδίνουν τὴν ψυχὴν, κ' οἱ γιοὶ σου εἶν' ἀποστομένοι. Ἀφήνεις τὴ λαμπάδα καὶ ἀδράχρεις τὸ λεπίδι, σκλάβο σου νὰ κάμῃς τὴν ἀπιστὴ τὴ Νίκη.

Χυμῆξαν τότε ἀπάνω σου δὺες οἱ φυλές. Μετὰ τὴ Ρώμη, ὁ ἄγιος Σαρακηνός κ' ἡ Βενετιά καὶ ὁ Τοῦρκος. Δαχταρώντας τὴν ἀγκαλιά σου δλοῖ, μὲ τὸ χρυσάφι ἢ μὲ τὸ σίδηρο, τὴν πίστη σου νὰ σπάσουν καρτερούσαν. Ὅλοι τοὺς ἀκριβοπλήρωσαν τὰ κλεμμένα φιλιὰ, δλοῖ ἔχουν ἀκόμα τὰ σημάδια ἀπ' τὸ δικό σου ἀτσάλι· σὲ πικρὰ ἀναφυλλητὰ τοὺς ἄλλαξες τὰ φιλιὰ, καὶ φύγαν δλοῖ γιὰ τὰ μαῦρα τοὺς τὰ περιγιάλια.

Μόνος ὁ Τοῦρκος ἔμεινε τὴν καταφρόνια σου ἀψηφώντας· πῆρε ὡς καὶ τὰ παιδιὰ σου γιὰ νὰ σὲ πολεμήσῃ. Ὡρμιστῆκε πὼς θύσωνε μὰ μέρα τὴν περηφάνια σου νὰ ρίξῃ, κ' ἐὼν τότε θὰ τοῦ ἀπλωνες τὸ χέρι.

Ποῖός νὰ δηγηθῆ τοῦ ἄτιμου τὰ ἐγκλήματα; Ἀνυσάρης ὁ Φόνος σὲ ζώνει μοῦζι μὲ τὴ Βία, μὰ τὰ παιδιὰ σου εἶναι ἥρωες πὸν τοὺς φλογίζει ἡ φωνὴ σου.

Μιχάλης καὶ Κόρακας καὶ Ἀσκαλογιάννης, οἱ Κριάρηδες καὶ ὁ Ἅγιος τοῦ Ἀρκαδιοῦ ἀπόστολος, εἶταν οἱ πρῶτοι τῆς σκληρῆς τραγωδίας, καὶ τὴν ὀνόμα σου ἔκαμε τὸν τύροννο νὰ τρέμῃ σὶδὸ Γιλντίζι.

Γύρισες τότε, ὦ Κρήτη, τὰ μάτια στὴν Εὐρώπη, πιστευόντος, βαρυσμοῖρη, πὼς ἤθελε σὲ συντρέξει. Μὰ χαίρειο ἡ Εὐρώπη βλέποντάς σε νὰ ποηῖς.

Ἐνας δὲ βεβαιοῦται μνηστήρας νὰ βοηθήσῃ τὴν Πηνελόπη. Ἀγορασμένη ἡ Γαλλία μὲ τοῦ τυράννου σου τὸ χρυσάφι, δὲν ἔχει γιὰ τὸ κλάμμα σου παρὰ τὸ περιγέλιο· ἡ Ἀγγλία σοῦ ζητᾷ λογιδα ἀπ' τὸ χιτῶνα σου· μονάχα ἡ τοπεινὴ Ἰταλία σὲ κράζει ἀνώφελα ἀδερφή της.

Σήκω, πολεμάρχα, καὶ στέγνωξε τὰ δάκρυα ταίριαστα στὴν ἀφοβὴ ματιὰ σου. Δὲ σὲ σεβαστήκαν ἅμα τοὺς παρουσιάστῃς γυναικί, γίνου ἀντρεωμένη καὶ δρᾶξε πάλι τῶματα.

Κράξε τὰ παιδιὰ σου νὰ πολεμήσουνε μαζί σου· δλα θὰ δράμουν ὀλόχορα στῆς μάννας τὸν πόθο. Μὰ ἔργο εὐλαβητικό, πρὶχού ἀνοιξῆς τὸ τουφέκι, κάμ' ἕνα προσκνήμα σιτοὺς τάφους τοὺς ἀρχαίους.

Κέτα· ὅλη τὴ νεκρόπολι τὴ σκέπασαν χορτάρια, καὶ τὰ λουλούδια εἶναι μαρμαρένα, ἐκεῖ πὸν κοιμοῦνται οἱ ἀντρεωμένοι. Κόψε γι' αὐτοὺς ὄχι κρίνους, παπαροῦνες. Ἀνθίζουν ἀκόμα. . . «Τὰ παιδιὰ μου,» δὲν πειράζει, κόψε, κόψε ἀλύπητα τὶς ζωὲς τῶν προδοτῶν. Τὸ αἷμα τοῦ Ἀβελ ζητεῖ ἐκδίκησιν ἀκόμα.

Ἡ ψυχοπῶνια γιὰ τοὺς φοιητάδες εἶναι ὀλεθρὸς σὶδὸ χέρι τοὺς ἂν εἶτανε, θὰ σοῦδιναν τὸ Θάνατο.

Ἐμπρός! σήκω ἀγνάντια στὸν κόσμον· φτύσε τὰνάθατα μοῦτρα τοῦ βάρβαρου Μογγόλου. Μὲ τὸ τρομερό σου χέρι, ὦ Κρήτη, στρήψε του τὸ λαρόγγι καὶ ρίξε τὸ ψοφίμι του στὰ πύθ βαθιά νερά.

Ἄν ὅμως δὲν τὸ δύνῃσαι, ὦ, μὴ δειλιάσῃς. Πέτρωσε τὸ βραχιόνι σου γιὰ τὸ χρέος πὸν σιμώνει, καὶ δεῖξε στὸν κόσμον καὶ πρῶτα σιτοὺς ἀναιτροὺς, πὼς ἔξερουν πάντα καὶ πεθαίνουν γιὰ σένα τὰ παιδιὰ σου. Τί ἔχεις νὰ φοβηθῆς; Μὴ δὲν εἶσαι ἀθάνατη; Ἀπὸ τὴν τέφρα του, λένε, ξαναγεννιέται ὁ φοινίκας ὀραιότερος. Μὰ καὶ σένα. μὴ δὲ σὲ εἶδανε νὰ προβαίνεις χίλιες φορὲς ἀπὸ τὸν τάφο σου, πὸν νέα καὶ ὀμορφότερη;

Στὴν ἀργυρὴ σπηλιὰ ὁ Βασιλεὺς κοιμᾷται, ἀφόντος τὸ μισοφύγγου μουντζῶνει τὸ Βυζάντιο. Καρτερεῖ ἀπὸ ἕνα θεσμὸ φίλημα τὸν ἐλευτερωμό του, καὶ τὸ σπαθὶ πὸν κράταγε κ' ἔσφαζε τὸν ὀχτρού.

Σύρε καὶ φίλησέ τονε σὶδὸ μέτωπο, νὰ σὲ κάμῃ Ρήγισσα. Τὰ ἔθνη τότε δὲ θάχουν ἀρκατὲς τιμὲς νὰ σὲ τιμήσουν, καὶ πολλὲς θὰ ζηλέψουν τὴν ἀλλόγητη χαρὰ τῆς Ἀμαζόνας Κρήτης καὶ τοῦ λεβέντη Καπετάνιου.

Ἄστis (Εὐβοία), 19 τοῦ Θεριστῆ 1910.

PIERRE BAUDRY

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

«Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΜΑΣ»,

«Δράμα εἰς πράξεις τρεῖς»

Συγγραφέας: Παντελῆς Χόρν

Μακάρι, μακάρι ψηλά ν' ἀνεβαίνανε, ἀντίς νὰ πέφτουνε τὰ κλαριά.

ΨΥΧΑΡΗΣ (Γουανάκος)

Ὁ κ. Παντελῆς Χόρν εἶναι ἀπὸ τοὺς λίγους θεατρογράφους πὸν πασκίζουν ν' ἀνεβάσουν ρωμαϊκὴ ζωὴ πάνου στὴ σκηνή. Κάμποσες φορὲς εἰπώθηκε ἴσαμε τώρα πὼς τὸ θεατρὸ μας τότες μονάχα θ' ἀρχίσῃ νὰ προκόψῃ, ἅμα σκύψῃ προσεχτικὸ μάτι σὶδὸ γύρο μας κόσμον καὶ στὴν ψυχὴ μας μίσα. Τὸ νὰ προσπαθῆ ὅμως κανένας αὐτό, δὲ σηκνίει πὼς καὶ τὸ κατάφερε, μάλιστα ἅμα καὶ τὸ παρατηρητικὸ του κάπως ἐπιπόλαια τὸ ἐνεργῆ. Γιὰ νὰ πιάσῃ ὁ δραματικὸς τὴ ρωμαϊκὴ ζωὴ ἀπὸ τὴν ἀληθινὴ τῆς μεριὰ, πρέπει περισσότερο ἐσωτερικὸ νὰ μᾶς δείξῃ. Τὴν ψυχολογία παρὰ τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα.

Ἀπάνου σ' αὐτὰ μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πὼς τὸ καινούριο ἔργο τοῦ κ. Χόρν «Ὁ ἄνθρωπός μας» πὸν παίχτηκε στὶς ἀρχὲς τῆς βδομάδας τούτης ἀπὸ τὸ θέατρο τῆς Κυβέλης σὶδὸ θέατρο «Βαριετέ», εἶτανε ἔργο ρωμαϊκὸ στὰ ἐξωτερικὰ του μονάχα γνωρίσματα. Οἱ χαραχτήρες του δὲ δείχτανε τίποτα ξεχωριστὸ καὶ ἰδιότυπο, ἀπὸ τὰ τόσα καὶ τόσα δράματα πὸν μᾶς φουρνίζονται κάθε τόσο, κομμένα πάνου σὶδὸ ζήτημα τῆς «τιμῆς».

Ἐνας χωριανός πὸν πλοῦτισε στὴν Ἀμερικῆ, ἔρχεται καὶ σκορπᾷ τὰ χρήματά του στὸν τόπον τοῦ σ' ἔργα χρήσιμα καὶ σ' ἀγαθοεργίας. Ὁ φαινομενικὰ ἀγαθὸς αὐτὸς «ἄνθρωπός μας» πὸν νομίζει πὼς βαστᾷ ὅλον τὸν κόσμον στὰ χέρια του μὲ τὴ δύναμη τοῦ παρῶ, δὲ δυσκολεύεται ν' ἀτιμάσῃ τὸ χαριτωμένο κορίτσι τῆς κυρᾷ Βασιλαίνας, τὴν ὀμορφὴ καὶ μικρὴ Πανώρια. Ὅταν μαθαίνη τὸ φοβερὸ μήνυμα ὁ ἀδερφός τῆς Κίτσος ἀπὸ τὴν ἴδια, πᾶει καὶ σκοτώνει τὸν «ἄνθρωπός μας», καὶ καταδιωγμένος ἀπὸ τοὺς χωριανούς κρύβεται σὶδὸ κοντινὸ δάσο. Ἡ κυρᾷ Βασιλαίνα πὸν ἔρχεται νὰ φέρῃ στὴν καλὴ τῆς Πανώρια τὸ φτωχισμένον μαντάτο τῆς ἀρραβῶνας τῆς μ' ἕνα λεβεντόπαιδο τοῦ χωριοῦ, βρῖσκειται μπροστὰ σὲ μιὰ ἀνεξήγητη ταραχὴ τῆς θυγατέρας τῆς, πὸν τὴ φιλεῖ παράξενα, πὸν τὴν ἀποχαιρετᾷ, πὸν μπαίνει ἀλαφιασμένη νὰ κοιμηθῆ στὴν κάμερά τῆς. Ἐάφνου ἀκούγεται σὶδὸ δρόμον θόρυβος, καὶ μαθαίνεται πὼς οἱ χωριανοὶ ἀγαναχτημένοι καὶ ἀνταρμένοι ζητοῦνε νὰ σκοτώσουνε τὸ φονιά! Μιὰ ἡ γριὰ Σουρλουλούδαινα μαντατουρίζει τὴν κυρᾷ Βασιλαίνα γιὰ τὴ ντροπὴ τῆς κόρης τῆς. Τρέχει αὐτὴ στὴν κάμερά τῆς, μὰ ἡ Πανώρια λείπει... Τὰ δύο ἀδέρφια ἀνταμώνονται σὶδὸ δάσο. Ὁ Κίτσος κ' ἡ Πανώρια. Μ' ἀκούγεται μακριάθε τ' ἀλάλητὸ ἀπ' τὸ

πλῆθος πὸν γυρεύει τὸ φονιά. Χωρίζονται. Ἡ Πανώρια μπαίνει σ' ἕνα ρημοκλήσι καὶ σκοτώνεται. Τὸν Κίτσο τὸν προφταίνουν οἱ χωριανοὶ καὶ τὸν κομματιάζουνε. Ἡ δυστυχισμένη κυρᾷ Βασιλαίνα τρελαίνεται.

Οἱ τρεῖς πράξεις τοῦ ἔργου ἔχουν τὸ χάρισμα νὰ ζετυλλῶνται γοργά. Μὰ ἐνῶ ἡ πρώτη πλέκει ὀλο τὸ δράμα, οἱ δύο στερεὲς ἔρχονται μὲ πολλὲς ἐκπαλήψεις καὶ κάμποσα περιττὰ νὰ δώσουν τὴ λύση. Τὸ τεχνικότερον θὰ εἶτανε νὰ ἔτρεχε ἡ δράση ὀλη σὲ μιὰ πράξη. Ἐτοῖ δὲ θὰ εἶχε τὸ ἐλάττωμα νὰ παύῃ τὸ ἐνδιαφέρον ἀμέσως ἀπὸ τὸ τέλος τῆς πρώτης πράξης, γιὰτὶ ὁ θεατῆς ἀπὸ τότες ἔχει νοιώσῃ ὀλο τὸ ζετύλιμα τῆς ὑπόθεσης καὶ τὸν τρόπο τῆς καθάρσης.

Τὸ δράμα γιὰ νὰ εἶναι τέλειον δημιουργημα χρειάζεται καὶ αὐτὸ τὴν ἰσσοροπία του. Πρέπει νὰ ξέρῃ ὁ τεχνίτης τί ποσὸ θὰ δώσῃ στὴν κάθε σκηνὴ καὶ στὴν κάθε πράξη, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἴσαμε τὸ τέλος, γιὰ νὰ περπατοῦν ἡ ὑπόθεση καὶ τὸ δραματικὸν ἐνδιαφέρον ζευγαρωμένα, ἔτσι πὸν ὀλο ν' ἀνεβαίνουν καὶ τὰ δύο ἴσαμε τὴν κορυφὴ τῆς λύσης, φυσικὰ ἀβιαστα καὶ καλορρυθμισμένα, ἀπαράλλαχτα σὸν τὸν καλὸ δρομέα πὸν κλονίζει τὸ βῆμα του ὀσο πρέπει γιὰ νὰ φτάσῃ στὴν ὄρα του. Ἀντίθετα στὸν «Ἀνθρωπὸ μας», ἀπὸ τὰ λόγια, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς δράσης, δλα μαντεύονται, δλα ξεκαθαρίζονται γιὰ τὸ θεατῆ.

Ἡ πρώτη πράξη ἔχει σκηνὲς καλοβαλμένες καὶ φυσικὲς. Ἡ δευτέρα ξεφεύγει κάπως σὶδὸ χλιοπατημένο. Ἡ τρίτη εἶναι ἴδια ἡ ρουτίνα. Κι ὅμως ἡ τραγικὴ συγκίνηση δὲ λείπει. Μὰ δὲν ἔρχεται δυνατὴ νὰ κουνήτῃ καὶ νὰ σπαράξῃ, ὀπως τὸ προσμένει κανεὶς. Ἐρχεται χλιαρὴ, ξέθερμη, ἀδύναμη, σακατεμένη, νὰ σοῦ δείξῃ μονάχα πὸν ἔπρεπε νὰ φανερωθῆ. Ἡ στερνὴ πράξη γιομίζει τὴ σκηνὴ φωνῆς καὶ ἀναστεναγμούς, πράματα πὸν στὰ χοντρά παλιὰ ἔργα τ' ἀπαντοῦμε.

Τὰ πρόσωπα δὲ μᾶς ζουγκρφίζονται στὸν ἐσωτερικὸν τοῦ κόσμου. Δὲ μᾶς δίνεται νὰ γνωρίσουμε ἀπὸ κοντὰ τὴν ψυχὴ τῆς Πανώριας, τὴν καρδιά τοῦ Κίτσου, τὴ λαχτάρα τῆς κυρᾷ Βασιλαίνας. Ἐνεργοῦνε γιὰτὶ τὸ θέλει ὁ συγγραφέας καὶ ὁ μῦθος τοῦ δραμάτου, καὶ ὄχι γιὰτὶ τοὺς σπρώχνει τὸ ἀγνωστον σὲ μᾶς ἐγὼ τοὺς.

Ἄν κοιτάζουμε ψηλάθε τὸν «Ἀνθρωπὸ μας» ἴσως μᾶς φανῆ σὸν ἐκκενδρῶστα τῶν «Πετροχάρηδων». Πολλὰ πρόσωπα τοῦ ἔργου ἐκείνου, ἀντιστοιχοῦνε μὲ πρόσωπα τουτουνοῦ. Ἀκόμα κ' ἡ ὑπόθεση. Ὅμως οἱ «Πετροχάρηδες» εἶταν πὸν πλοῦσιοι καὶ πὸν μετρημένοι. Ἡ κυρᾷ Μάρω μᾶς ξαναφανερωίνεται στὴν κυρᾷ Σουρλουλούδαινα. Πὸν ἀδύναμη ἐδῶ, γιὰτὶ ἴσως καὶ τὸ δράμα δὲν τὴν ἤθελε. Τὴν ἔμπασε ὁ συγγραφέας μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ ταχτοποιήσῃ τὶς σκηνὲς, γιὰ νὰ λήθῃ πράματα πὸν γίνονται ἔξω ἀπὸ τὸ θέατρο. Φκνέρωμα ἀδυναμίας κ' ἔλλειψη τέχνης.

Ἡ γλώσσα τοῦ ἔργου δημοτικὴ. Τῆς λείπει ὅμως ὁ πλοῦτος κ' ἡ λυγερὰ. Καὶ τὸ πὸν σπουδαῖο: ἀκανόνιστη. Ἐνας τύπος τέτοιος ἐδῶ, ἕνας τύπος ἀλλιώτικος ἀπὸ κεῖ. Σὲ συγγραφέα τοῦ σῆμερα, ἀξιο κάποιος προσοχῆς, τὸ ἐλάττωμα σημαντικὸ. Ἀμάθεια κ' ἐπιπλοκιστῆτα πρέπει νὰ χα-

ραχτηρίζουσε σήμερα όποιον άδράζει στα χέρια του τη δημοτική μας, και την ταλαπατά, κοιτάζοντας τη δουλειά του να κάμη όπως όπως. Η γλώσσα δέν είναι του καθενός. Έχει τα γνωρίσματά της, τους κανόνες της, τα δικά της. Κ' ένας άξιος συγγραφέας πριν μπη στην Ρωμισούνη την ψυχή, θ' άγκαλιάση τη γλώσσα της άτόφια κι άκέρια, μακριά από τό γγίζιμο των Ξενόπουλων, Νιρβάνηδων, Μιχαηλίδηδων και λοιπών ρουτινιέρηδων της μιχτής και του ουδισασμού, που ή προκοπή τους είναι να βοηθάνε τό δυνάμωμν της καθαρεύουσας και στο θέατρο άκόμα.

Γι' αυτό κι ό διάλογος του κ. Χόρν όση φυσικότητα κι ά δείχνει, δέν μπορεί να ξεγελάση τό μάτι του παρατηρητή, και να μην ίδη αυτός μέσα του τά διαλυτικά στοιχεία της ρουτινας και του ουδισασμού. Και τό πιο θλιβερό είναι πως τά στοιχεία αυτά φανερώνονται και στην τέχνη του συγγραφέα του «Ανεχτίμητου», που θέλησε τελευταία να πάη πιο κοντά προς τά θεατρικά κόλπα και τη δημοσιογραφική πνοή της δόλιας μας δραματικής προκοπής.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Τά 'Ελευθέρια... του Πρωθυπουργού—Τί νέα; — Ένα παληκαρίσιο άρθρο.

ΑΚΟΥΤΕ κεί, να κιντυνεϊτε τό 'Εθνος, να μάς περιζώνουν όλοτρόγυρα φωτιές, να χόουμε χάσει ταύγά με τά καλάδια, κι ό Πρωθυπουργός μας να χει τό νοϋ του στα 'Ελευθέρια!

Κύριε Κανελλίδη, δέ βροντοφώνηδες άκόμα την τρομερή λέξη «Προδοσία!» Κύριε Πάπ, δέν ξαπόλινες άκόμα τους πατριωτικούς σου κεραυνούς! Τί καρτερείτε;

Κατά τους πατριώτες αυτούς, ό κ. Πρωθυπουργός, άμα τελίωσε τό 'Υπουργικό Συβούλιο και τον περιζώνανε οι ρεπορτέρηδες, έπρεπε νάν τους πει με τό νϋ και τό σήμα ό,τι επώθηκε κι ό,τι άποφασίστηκε για τό Κρητικό ζήτημα, για τό μπύκοτάρισμα, για τό ζήτημα του Πατριαρχείου και για κάθε άλλο εθνικό ζήτημα. Μα με τά 'Ελευθέρια, λευτερώθηκε από τη δημοσιογραφική άδιακρισία, λευτερωθήκαμε και μεϊς από τις παραφουσκωμένες ειδήσεις που θά μάς ξεφουρνίζανε άχνιστές άχνιστές τάλλο πρωϊ οι πατριώτες δημοσιογράφοι.

ΑΝ άποτύχωνε με τον Πρωθυπουργό, δέ σταθήκανε τυχερότεροι με τον 'Υπουργό της Παιδείας οι ρεπορτέρηδες. Πριν προφτάσουν νάν τονε φωτίσουν, τους πρόλαβε και τους ρώτησε αυτός:

— Τί νέα;... Ξέρετε τίποτα νέα νάν τά πείτε και σε μάς;

Όχι μόνο βαθιά σαρκαστικό αυτό, μα και χαρακτηριστικότατο. Από που άλλο, παρά από τις έφημερίδες θά μάθουν τά νέα και οι 'Υπουργοί; Τά πασατώματα που βγαίνουν κάθε δειλινο τούτες τις μέρες και ή «Τελευταία όρα» τους, πάντοτε «εξ άσταλοϋς και εξηκριωμένης πηγής», έχουν τόσα νέα, και τά τρώμαζε κι αυτή... ή Εύρώπη! Θείλουσε δηλ. να πούνε, πως ά βγήκανε τά ξένα πολεμικά από τη Σουδία και πήγανε μπρός στα Χανιά, στο 'Ηράκλειο κι όπου άλλου, τό κάμανε μόνο και μόνο για να Ικανοποιήσουν τις άθηνιώτικες σημειδές που από την παρασμένη βδομάδα κάθε δειλινο ταχυικά με τά παραρτήματά τους πότε τά βγάζουνε από τη Σουδία και πότε τά μπάζουνε, παίζοντας ένα είδος κλωτσσοκούφι με δαύτα.

ΕΝΑ παληκαρίσιο άρθρο με τον τίτλο «Σώσατέ μας διαβάσαμε στο «Ν. Αμερόληπτος» της Σιώνης (ίτος Β', άριθ. 350). Τά βαζει με την επίσημη Τουρκία, της τρίζει τά δόντια, σήμερα μάλιστα, σε μία τόσο κρίσιμη έποχή. Και της τά λέει, όχι με μασημένα λόγια, μα ξιθαφρα, τσεκουράτα. Τέτια παληκαρία είναι να την καμαρώνει κανείς, γιατί τιμάει άληθινά τον 'Εθνομό μας. Και σε συλλογιστείς πως εδω πέσει, οι δικοί μας οι φημεριογράφοι, μασουσανε τά λόγια τους μπροστα σ' έναν άραχνιόφρανο «Στρατιωτικό Σύνδεσμο», δέν μπορεί παρά να ξεφωνήσεις, γεμάτος χαρά και θαυμασμό:

— Γεϊά σου, λεβέντη Βασιλά! Γιατί 'Αλχόρης Βασιλάς είναι ή δευτεντής του «Ν. Αμερόληπτος» κι ό συντάκτης του παληκαρίσιου άρθρου.

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

«Ποιός λοιπόν είς; Νήπως φανταστικόν πρόσωπον ύποδυθέν ύπό του γερμανού δημοσιογράφου χαρακτηριστικά του κ. Στ. Σκουλούδη;» — Και παρακάτω:

«Πληροφρεϊται εκ Κων/πόλεως ότι εκτός της εν τη ταυτοσημύ διακοινούσι διατυπωθείσῃ επιθυμιά, οι πρόσθεις κτλ.» — Έφημ. «Αθήναι», 16 'Ιουνίου, σελ. 3, στήλη 1 και 4.

«Αυτά όλα συνάγονται εκ των βεβαιώσεων του ιδιοκτήτου, όστις είχε καθήκον ως ταύτοτος αλλά και ως πολιτίτης μη επιτρέπων να αναμειγνύεται [ποιός; τί;] εις ξένα ζητήματα πελεμικής ναποδότη το δίκαιον όπου τούτο άνήκεν» — Και παρακάτω: «Όφείλον να πράξουν αυτοί ό,τι δέν έπρεφεν ή πλειονοψηφία. Άλλως δύνανται να κριθώσιν όσαφα άερολογήματα όλιγώτερον όμως θαρραλέοι άποδειχθέντες των πλειονοψηφισάντων συναδέλφων των.» — Έφημ. «Αθήναι», 17 'Ιουνίου, σελ. 2, στήλη 6, σελ. 3 στήλη 1.

«Νόμισα εις άλλους την εϊθύνην των μεγάλων συμφορών, δε θά προκαλήσῃ ό τοιοϋτος ΚΑΤΑ της γνώμης του ελληνικού Κράτους... άποκλεισμός των Μουσουλμάνων.» — Έφημ. «Αθήναι», 19 'Ιουνίου, σελ. 1 στήλη 2.

«Δέν εϊνε γλώσσα ούδενός ανθρώπου.» Και παρακάτω: «Η διανοητική μόρφωσις δέν ύπάρταται ούδερμάν επήρειαν.» — Ίδια έφημερίδα, σελ. 1, στήλες 3 και 4, άρθρο του ειδικού κ. Άνδρέα Ν. Σιαϊ για από Πρότυπον Σχολείου.»

«Ενψ έγενόμεθα με άρτης προς στιγμήν, κτλ.» — Ίδια έφημερίδα, σελ. 2, στήλη 2, άρθρο Θ. Γεννάδη.

«Πάντες δέ έρρήθησαν εις οικογενειακήν τελείως διασκέδασιν, χορειώντων όλων ήμου τους επιχωρίους χορούς.» — Και παρακάτω: «Όλοι οι συνδαιτημένοι άνα τα τράδας διαταχθέντες εξεκήνησαν ήμους άδόντων όλων.» — Έφημ. «ε Πύρρος», 16 'Ιουνίου, σελ. 2 στήλη 6.

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΚΑΙ ΠΑΛΕ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΙΚΑ

Φίλε «Νουμά»,

Ό φίλος μας κ. Γρηγ. Ξενόπουλος άπαντώντας στον Ξενοφάνη του παραμένου φύλλου καταδέχτηκε ναπαντήση, μ' ένα του χρονογράφημα στους «Καιρούς» και σε μένα. Γιατί και σε μένα, πρέπει να τό ξηγήσω. Είναι μήνας τώρα, που καμαρώνοντας για την άνακάλυψη έλεγε σ' έναν κύκλο πως άκουσε ένα «τόσου δά παιδάκι να λήη τρώματα», και πως αυτό είναι ό σωστός ό τύπος. Του είπα τότε πως και μερικά πολύ μεγάλα παιδά λένε προσώπατα και παρασώματα και χαρτοσώματα, γιατί παρασέρνονται από κάτι άπατα και γούπατα και σήματα και χτισίματα, μα οι τύποι εκείνοι δέν είναι σωστοί δημοτικοί. Τοι άπόδειξα πως τό tram (που έτσι τό λένε, με τη ρινόφωνη γαλλική προφορά, κάμποσοι φραντζεζομαθημένοι και άλλοι τόσοι που τους πιθηκίζουνε) δέν μπορεί να μείνη έτσι και να προσερθῃ έτσι από τό λαό, γιατί ή γλώσσα μας, τά νεοελληνικά, δέ σηκώνουνε τελικό μ, ούτε ρινοφωνίες. [Για όνομα του Θεού, κ. Ξενόπουλε, μη θαρρέψατε πως μιλάτε νεοελληνικά με τά φημεριογραφημάτά σας! Η καθαρεύουσα σας δέ μιλιέται, άγχι πητέ μου.] Πήγα να του πω και τό φωνολογικό κανόνα, είδα όμως πως τον ήξερε καλύτερα από μένα ό κ. Ξενόπουλος. Τότε θυμήθηκα πως τον είχα και γραμμένο στο ρομάντο του αό Κόκκινος Βράχος: — «Ό κ. Άλφρέδος Σάντρης ήταν καταγωγής άγγλικής. Τόνομα του όμως είχεν εξελλη-

νισθῃ, όπως με τον καιρό κ' ή οικογένειά του. Δέν ήταν πια ούτε Σάντρης, ούτε άγγλος ύπηκοος, ούτε προτεστάτης.» «Παναθήαια», τόμ. 10ος 1905, σελ. 6.

Αυτό είναι. Το ξέρει καλά ό κ. Ξενόπουλος πως ή γλώσσα μας (όχι ή καθαρεύουσα) ταιριάζει με τό τυπικό της όλες, χωρίς καμιά εξαίρεση, τις λέξεις που δανείζεται από άλλες γλώσσες. Τη μεγάλη αυτή άφομοιωτική δύναμη της γλώσσας την ξέρει άκόμα καλύτερα ό κ. Κανελλίδης των «Καιρών», και για τη χάρη της αυτή πολλές φορές έγραψε. Μα τί να γίνη! Έβταν ανάγκη, βλέπεις, να γίνη χρονογράφημα, και θέματα για χρονογράφημα, εύκολα δέ βρίσκουν όλοι. «Ας είναι καλά οι μαλλιαροί, που δίνουνε συχνά την άφορμή. Τι πειράζει τον κ. χρονογράφο αν πῃ και τίποτα ενάντιο σ' όσα καλοξέρει και πιστεύει για σωστά, άφου θά τό πῃ στην καμπούρα των έρημων των μαλλιαρών; Το χρονογράφημα να βγῃ, κι ό κόπος του μαζι. Φαντάσου πια να βγοδνε και δυό και παραπάνω χρονογραφήματα, όπως τώρα!

Επιμένει όμως ό κ. Ξενόπουλος, μ' ένα πείσμα που μόνο κουφός που δέν άκουσε ποτέ τη γλώσσα του μπορούσε να χῃ, όχι Ζακυνθινός μουσικοναθρεμμένος, πως εύκολότερο, φυσικώτερο, λικώτερο είναι να κάμη τό tram ό λαός τρώμα, κατά τό πρῶμα (του τρώματος, κύριε Ξενόπουλε; — γιατί βέβαια του τραμάτου δέν τό άνίχεται ή... αίσθητικῃ σας, αϊ!), παρά τό τρώμα του τραμου. Θερρώ πως ό κ. Χατζηδάκης, αν είχε καιρό να συγκαταβῃ σε τέτοιες μικροδουλειές θά τούλεγε γιατί τό ξενικό ούδέτερο που τελιώνει σε ύγρό ή άφωνο (άπρόφερο από νεοελληνικό στόμα), για ναφομοιωθῃ, παίρνει πάντα τό άχαμνότερο φωνήεντο, τό ε, τό ο, από φυσικούς φωνολογικούς λόμους, και ποτέ τό α.

Μά θά μου πῃτε, ό κ. Ξενόπουλος δε γράφει στις έφημερίδες νεοελληνικά. Τά θυμάται μονάχα σαν κάμη την κευτουράδα να γραψη και φιλολογικά έργα. Άλλιώς θά θυμότανε πως ό λαός δέν έχει μονάχα τό πρῶμα συγγενικό στον ήχο με τό tram για να συρθῃ απ' αυτό, παρά έχει και ποτάμι, και καλάμι, και θαλάμι, και σουσάμι, και σφεντάμι, και από τά ξενικά τό κα-τρώμι, τά κα-τρώμα, που έχει μέσα του αϋτούσιο τό τρώμι τά τρώμα. Τούτα όμως φαίνεται τά παραλείψις επίτηδες ό Ξενοφάνης, για να πείση ό κ. Ξενόπουλος στη γλωσσολογική παγίδα. — Αχ, κύριε Ξενόπουλε, με τά γλωσσολογικά σου! Ούτε καλέμι ούλεμα, τά ντόγια σου δε γράφει.

N. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΠΑΣ ΚΑΘΑΡΕΩΝ ΒΑΡΒΑΡΟΣ

Φίλε Νουμά,

«Ας μην πάνε χαμένα τά γλωσσικά μαργαριτάρια που σκορπῃ ή καθαρεύουσα στην ψυχή του λαού Μούπεςσε ένα στα χέρια και σου τό στέλω. Ένας άνθραπος του λαού, γραμματισμένος, έρητόρευε σε κάποια συνάθροιση κ' έλεγε:

«Προσέξτε, κύριοι, εδω χρειάζεται μυστισμός και άκριτομύθεια.»

Έχεμύθεια, άκριτομύθεια, ένα πρῶμα γι' αυτόν. Κι' άλλο ένα, που μπορεί να ενδιαφέρῃ τό Πρότυπο Δημοτικό Σχολείο που όνειρευόμαστε.

Τό άνιψάκι μου είναι πολύ έξυπνο παιδάκι, μα τί να σου κάμη κι' αυτό μέσα στο γλωσσικό πελάγωμα όπου τό σέρνουν τά βιβλία του και τά πιό άπλογοραμμένα άκόμα.

Μου διάβαζε προχτές ένα διήγημα της Άρσινόης Παπαδοπούλου. «Από τας άπεράντους φυτσίας της όρύζης...» κτλ.

— Τι θά πῃ όρύζης; τον έρωτώ.

Ό μικρός σκέφθηκε λίγο, έπειτα με χαρά, σε να είχε κάνει καμιά μεγάλη άνακάλυψη, μου λέει:

— Όρύζης θά πῃ έρίζοντες.

Τό παιδί ήταν πολύ έξυπνο. Βρήκε πιο πολλή άναλογία μεταξύ όρύζης και έρίζοντες, παρά με τό ριζι.

Γράψε τα αυτά για να μην ξεχνιόνται.

Με φίλια
Α. Θ.